

Я.В.ГАНІТКЕВИЧ (Львів)

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

В статті описується 7 етапів або періодів історії Львівського медичного факультету/інституту /курсів/інституту/ університету за влади Австро-Угорщини, Польщі, СРСР, Німеччини, знову СРСР, незалежної України. Представлено наявність у ньому відомих в Європі та в Україні вчених-професорів, наукові досягнення, становище українських викладачів і студентів, дані про їх репресії. Описано підготовку вчених-галичан, стан університетської автономії, наукові ступені, мови викладання, матеріальний стан.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Львів, медичний університет, історія університету.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, найстаріший на території незалежної України, належить до старших університетів Європи. Заснований 228 років тому, працює вже 7 періодів, які нараховують 138 років. Складна історія університету зумовлена пануванням різних держав на території Галичини. Тепер це Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська області України. Тут було українське Галицько-Волинське князівство, яке панувало в 11–14 століттях. У 1349 його захопив польський король Казімеж, на землях української Галичини стали поселяти польських колоністів. Український народ втратив державність, колонізатори нав'язували українській Галичині свою культуру і мову.

Король Ян Казімеж III у 1661 році на прохання польської інтелігенції відкрив у Львові польський університет без медичного факультету. З початком панування Польської держави на землях Галичини поселялися польські колоністи. Після розпаду Польщі (1772) Галичина відійшла до Австро-Угорської монархії (мала всього 15 лікарів), правобережну Україну зайняла Московія.

У 1784 на прохання австрійців імператор Австрії Йозеф II відкрив Львівський університет з медичним факультетом, який названо його іменем [1;2]. Професори університету прибули з Відня, їх було мало. Хірург - Ф. Мазох, хірург та акушер – Я. Вальц, анатом та клінічний практик – В. Гільденбранд, анатом, фізіолог і окуліст Т. Седей; ботанік і хімік, декан медичного факультету Б. Шіверек та ін. [3].

За статутом університетів Австрії від 1774 року на першому курсі викладалися історія, хімія, ботаніка і анатомія; на другому – фізіологія, хірургія; на третьому – патологія, фармакогнозія, аку-

шерство і гінекологія; на четвертому – клінічна медицина. Освіта була досить високо платною, студентів було мало, українців не було зовсім. В 1789 році медичний факультет мав 56 студентів; в 1790 році – 92. За 1792–1796 рр. диплом лікаря одержали тільки 4 особи.

Деякі науковці (видатний і суперечливий професор природничої історії Бальтазар Гакет) вважали Львівський університет непотрібним. У 1805 році університет переведено частково до Кракова, у Львові залишився діяти лицей з трьома відділами. Перший період Львівського медичного факультету тривав 21 рік. У 1806 році на базі медичного факультету університету створено Медико-хірургічний інститут (без університетських прав). У 1817 році на прохання громадян уряд перетворив лицей в Університет у складі трьох факультетів (без медичного).

Багато років тривали наполягання львів'ян на повторному відкритті лікарського виділу. У 1870 році та пізніше одноставно виступали з такими пропозиціями Крайова рада здоров'я, Товариство лікарів, ректор і Рада університету та крайовий уряд, старалися про підтримку бюджетної комісії посольства. Але Галичина, як Коронний край, включала Краків з Ягелонським університетом, тому відкриття другого лікарського виділу заперечували. З часом повторні виступи посла, ректора д-ра Е.Черкавського з вимогою усунути брак лікарів на селах та в гірських місцевостях Галичини, про найбільшу в Австрії смертність в Галичині, потребу розвитку природничих, лікарських та фармацевтичних наук – привернули увагу новообраної Державної Ради (1879). У 1891 році Крайовий Соїм прийняв уставу про публічну службу здоров'я в гмінах і на двірських теренах, це вимагало прискорення відкриття лікарського виділу.

Нарешті в 1892 році Крайовий Соїм прийняв рішення збудувати своїм коштом на ґрунті

крайового Львівського шпиталю терапевтичну, хірургічну і акушерсько-гінекологічну клініки та обладнати інші клініки. У В. Шімзерові закуплено за 25 тис. зл. 1800 моргів землі біля клінік на вулиці Пекарській для будівель теоретичної медицини. За ініціативою львівського професора Г. Кадия (з ветеринарної школи) і професора Н. Цибульського (з Краківського університету) побудовано 7 великих корпусів для теоретичних кафедр та шпиталів і клінік, які багато десятиліть належали до найкращих в країні та в Європі.

Медичний факультет Львівського університету (імені Йозефа II) повторно відкрив у 1894 році імператор Франц Йозеф. За 5 років відкрито 14 кафедр, пізніше стало 17 кафедр, їх очолювали професори, які закінчили університети Відня, Кракова, Гайдельбергу, Грейфсвальду та ін. [4;5]. У складі викладачів теоретичних та клінічних кафедр у 1898 році було 14 професорів, 12 доцентів і 14 асистентів. Серед них не було українця, переважали поляки, були німці та євреї. Вчені-медики проводили на високому рівні наукові дослідження, переважно розвивали медицину на європейському рівні, вдосконалювали надання медичної допомоги населенню. У 1896 році засновано Музей хвороб людини, який постійно поповнюється і зараз нараховує понад 2000 експонатів.

Кафедри очолювали вчені європейської слави професори Г. Кадий, В. Шимонович, А. Бек, Я. Прус, А. Марс, Л. Ридигер, А. Цешинські, М. Ненцкі, Я. Парнас, Р. Вейгль, В. Новіцкі, З. Дмоховські, А. Габришевські, С. Бонзинські, Я. Рачинські, О. Обжут та інші. Ректорів університету і деканів факультету професори самі обирали на 2 роки, після чого обирали своїх інших вчених. Деканами факультету були професори Г. Кадий, А. Глюзінські, Л. Ридигер, А. Бек, Е. Махек, П. Кучера, В. Шимонович, О. Обжут та ін. Ректорами університету були обрані медики Г. Кадий, А. Бек, Л. Ридигер, А. Глюзінські, А. Юраш, А. Марста ін. Мова викладання була німецька, в окремих професорів – польська (ще 1879 р. постановою австрійського уряду на теренах Західної України державною була визнана польська мова). Деякі немедичні дисципліни в університеті викладали українською мовою. У 1908 році професором акушерства і гінекології став українець, уродженець сокальщини А. Соловій [6].

На перший курс приймали спочатку переважно 15-20 студентів, пізніше – понад 100. Серед випускників були поодинокі українці (Я. Грушкевич і І. Полохайло, 1900; М. Панчишин, 1909; О. Кордасевич і М. Музика, 1913; О. Барвінський, 1914 та ін.). За часів панування Австро-Угорської монархії у Львівському університеті підготовлено 544 лікарі, із них всього 40 лікарів (7,3%) української національності.

Основною частиною населення Галичини були українці, менше було поляків, євреїв, вірменів, чехів, німців, греків та ін. Українське населення вважало, що університет у Львові став виключно польським. Це привело до кривавих подій між українською і польською молоддю. Були поставлені вимоги до австрійського уряду про відкриття у Львові окремого українського університету, імператор обіцяв виконати цю вимогу. В 1912 р. було обіцяно у наступні п'ять років відкрити окремий український університет. Але Перша світова війна перешкодила здійсненню обіцянки. Другий період існування медичного факультету за Австро-Угорщини продовжувався 25 років.

В процесі Першої світової війни в 1914–15 роках Галичина була окупована Росією, робота університету припинилася. Проголошено (1918) Західно-Українську народну республіку (ЗУНР), почалася війна між українцями і поляками, які боролися за встановлення в Галичині своєї державної влади. У 1919 році поляки заволоділи над університетом, надали йому ім'я короля Яна Казімежа. У 1921 році за підтримки Антанти в усій Галичині встановлено владу Польщі, університету надали приміщення колишнього Сейму Галичини, усе стали викладати польською мовою. Студентів медицини було біля тисячі, спочатку українцям зовсім відмовлено в прийомі, пізніше дуже обмежено. Початок навчання проводили з релігійними урочистостями. Почався третій період діяльності медичного факультету, що тривав 20 років.

З переходом університету від влади Австро-Угорської імперії до Польщі на медичному факультеті великих змін кафедр і клінік не відбулося. В 30-х роках ХХ століття факультет мав 21 теоретичну і клінічну кафедри [3;7]. У 1920 р. відкрито кафедру біології (очолив проф. Р. Вейгль), у 1936 р. – мікробіології (проф. Н. Гонсьоровські). У 1930 році польський професор Вітольд Зембіцкі очолив кафедру історії медицини [8]. Поступово збільшувалося число професорів польського походження, випускників Львівського університету.

На факультеті працював ряд видатних учених, відомих в Європі своїми науковими дослідженнями. Це професори: хірург А. Островські, стоматолог А. Цешинські, терапевт А. Глюзінські, офтальмолог Е. Махек, біохімік Я. Парнас, гігієніст З. Штойзінг, судовий медик В. Серадзкі, педіатр Ф. Гроєр (німецького походження), фізіолог А. Бек (єврейського походження) та ін. Адам Соловій в період українсько-польської боротьби (1920) звільнився з очолювання кафедри акушерства і гінекології, працював професором до 1930 року.

Деканами факультету за Польщі були обирали З. Штойзінг, В. Новіцкі, А. Цешинські, Я. Ленар-

товіч, Г. Гольбан, В. Косковські, Н. Гонсьоровські, А. Юраша, Г. Шрамм та ін. Ректорами університету ставали професори медицини Г. Шрамм, З. Штойзінґ, В. Сєрадзкі, А. Бек та ін. Дотримувалися правил університетської автономії, хоч влада готувала деякі її обмеження.

Кожного року приймали 15-20 студентів. За 45 років (1894–1939) медичний факультет випустив 3023 лікарів, серед яких були 505 жінок (17,5%). Українців спочатку не приймали, пізніше приймали дуже обмежено. Закінчили факультет окремі українці – Роман Осінчук (1931), Степан Коржинський (1932), Михайло Дубовий і Богдан Собчук (1933); Роман Бариляк (1935), Степан Мартинів і Мирослав Бурачинський (1936) та ін. У 1925 році на медичному факультеті було не менше 20 студентів-українців. В університеті були „вічні студенти“, які „вчилися“ по 15 років. Навчання було платним.

Медичний факультет Львівського університету в перші три періоди (66 років) створювався в Австро-Угорщині і Польщі на прохання львівських австрійських і польських вчених і громад, в ньому діяли прийняті в Європі університетська автономія і самоврядування, вибори деканів і ректорів, зв'язок з релігією, панувала німецька або польська мова викладання, готувалося мало лікарів-українців.

Українці в Галичині становили 80% населення, тоді як у Львові їх було всього 8%, росіян було 3%. Заборона уряду приймати до університету українців викликала велике обурення населення. Українською інтелігенцією Львова 1921 р. засновано нелегально Український (таємний) університет (У(т)У) із трьома факультетами, підпільно працювали перші два курси [4;9;10]. Навчання в університеті відбувалося в умовах суворої конспірації, з переслідуванням та арештами польською поліцією студентів та професорів. Деканом і професором медичного факультету, один час ректором, став Мар'ян Панчишин. Медичний факультет мав 10 кафедр, на навчання записалося 185 студентів. Серед викладачів були М. Панчишин, М. Музика, І. Куровець, С. Балей, О. Барвінський та ін. Викладали за університетськими програмами українською мовою, використовували переважно німецькі підручники та латинську мову. Документи про закінчення двох курсів друкували латинською мовою, свідоцтва видавали від імені ЗУНР і Сенату Української вищої школи. Після закінчення 4-х семестрів студенти виїжджали продовжувати навчання в закордонних університетах, де визнавали свідоцтва У(т)У. Після його закриття 1925 р. за кордоном створено Український вільний університет.

З початком Другої світової війни у 1939 році розподіл Польщі між Німеччиною і СРСР згідно

пакту Молотова-Ріббентропа привів до встановлення на Західній Україні московсько-більшовицького режиму. До Львова увійшла Червона Армія, Галичину і Закарпаття з містом Перемишль приєднано до Радянської України і СРСР.

Ліквідовано усі польські адміністрації, уряди, господарські і суспільні організації, наукові заклади, університет Яна Казімежа. Влада не допускала ніяких ініціатив львівських вчених, у жовтні 1939 р. уряд Радянської України відокремив медичний факультет реформованого Львівського університету і перетворив його у Львівський державний медичний інститут з лікувальним і фармацевтичним факультетами. Керівництво медичного інституту і кілька нових теоретичних кафедр зайняли дерматологічний корпус на вул. Пекарській, для інституту влада виділила ще 19 будинків. Виник четвертий період, який тривав 2 роки [3;4;11].

Комуністичний режим повністю ліквідував європейську університетську автономію вищої школи, підпорядкував собі інститут, не проводив виборів деканів і ректора інституту, в наукову і навчальну роботу запровадив комуністичну ідеологію (як в усіх навчальних закладах СРСР). Почав діяти запроваджений більшовицьким режимом в СРСР (1934) закон про надання Москвою двох наукових ступенів – кандидата наук і доктора наук.

Керівництво університетом здійснювало партійне бюро і директор, підпорядковані обласному комітету комуністичної партії і столичним (київським та московським) органам влади. В інституті відкрито спецчастину – віділ служби НКВС - КДБ, який займався шпигунською роботою, виявляв «антипартійних» осіб, організував у кожній групі співробітників і студентів донощиків («секретних сотрудников» – «сексотів»), впливав на рішення керівництва.

У навчальні програми введено комуністичні дисципліни: історію комуністичної партії, марксизм, лєнінізм, політичну економію, атеїзм, які викладали російською або українською мовою прибулі викладачі. Встановлено безплатне навчання, покращено стан української освіти в Галичині, але українців позбавлено національного і релігійного виховання.

Директором медичного інституту призначено присланого з Харкова лікаря (без наукового ступеня) Олександра Макарченка. Львівський науковець-мікробіолог Максим Музика став у 1939 р. заступником директора по навчальній роботі. На фармацевтичному факультеті деканом став професор Якуб Парнас, заступником декана – львів'янин Петро Мельничук з кафедри фармакогнозії, допомагав вирішувати проблеми з гуртожитками, бібліотекою, студентською їдальнею. Встановлено професорам і виклада-

чам задовільні зарплати, більшості студентів – невеликі стипендії.

Протягом жовтня-грудня 1939 року відкрито 19 нових кафедр, 13 теоретичних і 6 клінічних. Вже в жовтні 1939 р. в інституті відкрито кафедру військової підготовки. Згодом відкрито по 3 терапевтичні і хірургічні кафедри (пропедевтики, факультетської і шпитальної терапії та хірургії), засновано кафедри основ марксизму-ленінізму, інфекційних хвороб, організації охорони здоров'я, оперативної хірургії, соціальної гігієни, лікарських форм, чужоземних мов, фізики, санітарної оборони, фізичного виховання, судової хімії та ще чотири кафедри хімії. Ліквідовано кафедру історії медицини (їх не було ні в одному медичному інституті України), професору В. Зембіцкому залишили право викладати історію медицини. В грудні 1939 р. почала засідати Вчена рада інституту, троє членів якої стали партійні, комсомольські та ін. діячі, котрі мали право голосу, як професори.

З відкриттям нових кафедр штат професорів мав збільшитися у 2 рази. В інституті продовжували працювати польські професори і викладачі медичного факультету польського університету. Деякі з них переходили на російську або українську мову викладання, до певної міри намагалися продовжити свої клінічні і теоретичні роботи. Важливі роботи виконували професори Ф. Гроер, Р. Вейгль, Я. Парнас, А. Груца та ін.

Професором створеної кафедри шпитальної терапії призначено львівського українця М. Панчишина (без наукових ступенів, викладав лише в У(т)У), його заставили брати участь в роботі Народних зборів, які проголосили про приєднання Західної України до УРСР у складі СРСР, обрали депутатом Верховної ради [12]. Оскільки він часто виступав у захист представників населення від репресій НКВС, ставлення до нього з часом змінилося, сподівався переслідування. Професором фізики призначено львів'янина українця А. Ластовецького. Разом з тим, з СРСР прибуло до інституту досить багато професорів і викладачів - росіян, українців, євреїв та інших. Професором фармакології у 1940 році став Самуїл Вольтер (єврей з Москви), професором шпитальної терапії – Федір Примак з Києва. У 1939 р. в інституті викладання проводили 20 професорів і 118 доцентів і асистентів, вчилася 1134 студенти, на лікувальному факультеті – 933.

Затверджено штат інституту в числі 231 особи професорсько-викладацького складу, в тому числі професорів – 40, доцентів – 37 (збільшено в 2,5 рази порівняно з 1938 роком). Збільшено прийом студентів (у 1939 р. прийнято 344 особи), переважно робітничого та селянського походження, більшість українців. За 2 роки інсти-

тут випустив 455 лікарів і 100 провізорів. Випускникам видавали направлення на роботу на 3 роки. Велику перевагу надавали членам комуністичної партії та комсомолу.

Разом з тим почалися репресії сталінських каральних органів проти західно-українського населення. НКВС безпощадно розправлялося з «буржуазними націоналістами» – свідомою українською інтелігенцією. Вперше в історії університету наступив відкритий терор, проводилися арешти і засудження до смерті, розстріли, ув'язнення студентів і викладачів, заслання їх в концтабори ГУЛАГу. У 1939–1941 рр. в Галичині було знищено і вивезено близько 1 мільйона селян, інтелігентів, робітників до Сибіру, Казахстану, де вони гинули в таборах смерті. В їх квартири і будинки вселялися заново прибулі нові „визволителі”, у більшості – родини енкаведистів. У медичному інституті була складна і напружена ситуація. В січні 1941 р. відбувся показовий закритий «Процес 59-ти» студентів-членів ОУН, засуджено до смерті 42 осіб. За рішенням Колегії Верховного суду СРСР розстріляно 19 засуджених. Серед покараних було 6 студентів медичного інституту: Орест Булка, Богдан Старко, Петро Шенгера, Степан Думанський, Дарія Коверко, Ярослава Якимечко. Арештовано професора Р. Ренцко, лікаря-дерматолога М. Дубового.

В червні 1941 року з початком нападу гітлерівської Німеччини на СРСР Львів окупували німецькі війська, почався трьохрічний період гітлерівської окупації. Поспішний відступ Червоної армії супроводився винищенням десятків тисяч політв'язнів у тюрмах Західної України. Протягом тижня (22 – 29.06.1941) в Галичині загинуло до 80 тис. в'язнів, в перші дні липня у трьох львівських в'язницях НКВС розстріляло 2 464 особи. Немало вчених загинуло в процесі евакуації. В ці дні НКВС арештувало кілька десятків студентів і працівників медичного інституту, розстріляло помічника ректора медінституту Є. Струка, головного бухгалтера Кухар. 25 червня військовий трибунал засудив до розстрілу П. Мельничука, але декан Я. Парнас врятував його. Евакуйований до Москви до Академії наук Я.Парнас помер у в'язниці 1949 р.

30 червня 1941 Організація українських націоналістів (ОУН) проголосила у Львові відновлення української державності та утворення Державного Правління на чолі з Я. Стецьком, на міській ратуші повівав синьо-жовтий прапор. М. Панчишину (йому вдалося уникнути евакуації і можливої загибелі) запропонували пост міністра народного здоров'я. Однак за кілька днів із встановленням німецької окупаційної влади український уряд заборонено. 12 липня арештовано Я. Стецька і членів правління. Характер панування німецьких окупантів на захоп-

лених територіях був застрашуючий, охоплював винищення нашого населення, особливо його провідної верстви. 15 вересня гестапо масово арештувало українську інтелігенцію, у в'язниці на Лонцого потрапило кількості осіб, в тому числі Василь Бандера.

Влада Губернаторства заборонила діяльність вищих шкіл, в тому числі Львівського медичного інституту. Відкрито Лікарську палату, але не дозволено відновити Українське лікарське товариство. 1 липня видано розпорядження всім працівникам з'явитися на своїх місцях праці. Більшість співробітників медичного інституту з'явилися на кафедрах і в клініках, але доля інституту залишалася невідомою.

3 липня гестапо і есесівці таємно арештували і вбили 14 професорів і науковців медицини, а також вчених Політехніки та інших вищих шкіл, їхніх рідних та знайомих, всього біля 40 осіб. Без звинувачення і суду були розстріляні А. Цешинські, В. Серадзкі, Т. Островські, Р. Ренцкі, Я. Грек, В. Добжанецкі, Г. Гіляровіч, В. Новіцкі, С. Прогульські, С. Мончевські, Є. Гжендзельські, Є. Новіцкі, українець Адам Соловій. Цей надзвичайний злочин гітлерівців, що був довго затаєний від світу, детально описаний [13;14].

Перед арештом гестапо покінчив життя самогубством з сім'єю професор Адольф Бек. Продовжувалися репресії окупантів, у Львові арештовано багато українських інтелігентів.

Окупаційний уряд генерал-губернатора зберіг кафедри і клініки медичного інституту. Велику частину шпиталів зайняли німецькі військові, кількість ліжок зменшилася з 1800 до 900. Уряд призначив проф. М. Панчишина «комісаричним управителем» інституту. Разом з доктором Я. Гинилевичем вони добивалися можливості відновити роботу медичного факультету для підготовки українських лікарів. В листопаді 1941 р. директором призначили німця доцента К. Шульце. Крім викладачів польського університету («арійського» походження) М. Панчишина вдалося призначити в клініки українців – Я. Максимонька, Я. Малиса, О. Подолинського, Я. Гинилевича, Б. Гординського, С. Мартиніва, Д. Луцика, Н. Лукіяновича, С. Юсько, Н. Левицьку, С. Парфанович, В. Кіналя, М. Подільчака, О. Скороход, С. Кривокульського, О. Ковалю та інших. Наряду з 13 професорами та 52 науковцями-поляками були 44 викладачі-українці.

На теоретичних кафедрах працювали українські викладачі М.Бурачинський (анатом), Т. Мучій (гістолог), В. Кассараба (патолог), Б. Мриц (судовий медик). Відновлено кафедру історії медицини з проф. В. Зембіцким, на ній працював також українець Я. Бачинський. На фармацевтичному факультеті працював фізик проф. А. Ластовецький, хімік-фармацевт Є. Вертипорох (декан

фармацевтичних курсів), на фармакогнозії – асистент П. Мельничук, було ще 15 викладачів-українців.

14 квітня 1942 влада дозволила відкрити роботу Державних медично-природничих фахових курсів (ДМПФК). Почався п'ятий період вищої медичної школи, який тривав 2 роки [9;15;16].

Навчальні програми на курсах принципово не відрізнялися від передвоєнних (1939), були ідентичними з програмами німецьких університетів. Навчальний рік поділено на триместри, навчання було платним. Професори кафедр і клінік самі організували навчальну роботу, влада не перевіряла програм, лекцій чи семінарів. Окупанти не нав'язували фашистської ідеології, не виховували вірнопідданості гітлерівській владі, тільки обмежували зарахування студентів за національністю, вимагали користуватись німецькою мовою. Проте місцеві викладачі інколи переходили на українську та польську мови. Проф. М. Панчишин і його колеги прагнули, щоб курси мали ознаки української вищої школи.

У квітні 1942 на курси прийнято 722 особи. На першому триместрі більшість становили українці (прийом поляків був обмеженим), на старших курсах переважали польські студенти. Замість дипломів видавали довідку-посвідчення та листок про здачу лікарських екзаменів. Українським і польським лікарям строго не дозволялося лікувати німців. Восени 1943 р. на курсах навчалось вже 1577 осіб, із них 1238 українців, 322 поляків, 17 – інших національностей, випускників було 32. На фармацевтичних курсах навчалось 113 студентів, з них – 75 українців. Протягом 1942-1943 закінчили навчання 143 особи.

В липні 1942 р. оголошено, що випускникам Львівського медичного інституту 1940 і 1941 рр. необхідно повторити іспити і нострифікувати дипломи. Це досить формально провела комісія, очолювана професором З. Штойзіном, було нострифіковано 160 дипломів, в т.ч. 55 українцям.

В роки німецької окупації фашисти проводили сильні каральні акції, в масових репресіях знищили біля 500 лікарів-євреїв львівщини. В листопаді 1942 гестапо знову арештувало 10 польських професорів і викладачів, директору К. Шульце вдалося добитися їх звільнення. Все це створювало у Львові, зокрема на медичних курсах, атмосферу жаху. Потрібна була велика сила волі, відвага, віра в близьке краще майбутнє, щоб викладати і навчатися в таких умовах.

Окупаційна влада підсилювала ворожість польської шовіністичної молоді і українських студентів, нацьковувала взаємно українців і поляків. Це привело до важких трагічних подій на Волині, в Підляшші. Ще до 1938 р. у села Галичини і Волині прибуло 200 тис. поляків і ще 100 тис. переселилися у міста. Це стало основою при-

чиною конфронтації, нав'язаною між меншиною поляків і корінним населенням українцями. Найбільш драматичні події розгорнулися 1943 р. У Львові трагічно загинули медики – професори Б. Яловий, А. Ластовецький, О. Подолинський, передчасно помер переслідуваний проф. М. Панчишин.

На початку 1942 р. почали діяти загони Української повстанської армії (УПА), студенти курсів допомагали УПА. Лікарі і студенти сприяли створенню підпільного Українського Червоного хреста.

У березні 1944 в зв'язку з наближенням фронту стали закінчувати навчання. Планувалася евакуація і продовження діяльності курсів у Кракові.

В 1943-44 при відступі окупантів із східної України на фахові курси приїхали працювати зі сходу професори, які уникали репресій більшовиків. Це були фтизіатр В. Плющ, фізіолог В. Радзимовська, хірург Б. Андрієвський, психіатр А. Лук'яненко, зоолог М. Ветухів, фармацевт-хімік Є. Вертипорох та ін. [3].

Згодом частина викладачів курсів продовжили науково-педагогічну роботу в радянському Львівському медичному інституті. Це Ю. Децик, С. Юсько, Д. Луцик, С. Мартинів, М. Подільчак, С. Барвінський, В. Келеман, І. Кенс, С. Коржинський, Б. Собчук, Я. Бачинський (репресований), С. Кметик (репресований), Т. Вільчинський.

Ряд професорів і викладачів, які брали активну участь у національно-визвольному русі, подалися на еміграцію: Б. Андрієвський, В. Плющ, Є. Вертипорох, В. Радзимовська, І. Мриц, Я. Воєвідка, В. Кассараба, Я. Гинилевич, Б. Гординський, Н. Лук'янович, Р. Осінчук, С. Парфанович, Л. Максимонько та ін. Вони стали активними діячами української лікарської діаспори.

Із числа студентів курсів вийшли пізніші доктори наук, професори у Львові – Д. Макар, О. Винницький, М. Шеремета, Л. Січкоріз, Р. Рудий, С. Кіт, А. Лемішка, Р. Кенс, А. Хома. та ін. Із студентів вийшло також багато лікарів української діаспори, зокрема видатні фахівці, громадські діячі, меценати – Я. Барвінський, П. Пундій, П. Моцюк, В. Білинський, М. Дейчаківський, Є. Стецьків, П. Джуль, Н. Білозор-Коропецька, С. Ворох, Ю. Гордиловський, С. Дудяк, В. Зарічний, М. Козак, Р. Филипович, М. Фішер-Слиж, Б. Шухевич та ін.

Потрібно виправити замовчування або перекручення в УРСР історії цієї Львівської вищої медичної школи. Викладачі та студенти курсів не прислугувалися окупантам, у надзвичайно важких окупаційних умовах не діяли на шкоду українському народу. За свою відданість справі підготовки українських лікарів О. Подолинський, А. Ластовецький, М. Панчишин і Б. Яловий заплатили найвищою ціною – власним життям.

Мало в Україні відомо, що в роки гітлерівської окупації у Львові таємно діяла Рада лікарсь-

кого факультету (виділу), яка проводила таємне навчання польських студентів. Викладачами і габілітантами було 10 професорів, очолював К. Яблоньскі, декан – проф. Т. Залевскі, проректор – проф. Б. Яловий. Проф. Вейгль Р. допомагав і давав Раді своє приміщення Закладу (кафедри) загальної біології в університеті на вул. Миколая. Після закінчення Другої світової війни Міністерство освіти Польщі затвердило тайно проведену габілітацію лікарів [7].

Влітку 1944 р. радянська армія увійшла до Львова і Галичини, відновилося тоталітарна комуністична влада, яка панувала до 1990 року. У жовтні відновлено Львівський державний медичний інститут, його партійне керівництво. Ліквідовано діючу на фахових курсах кафедру історії медицини. Настав найдовший 6-й період діяльності інституту тривалістю 46 років [3;4;18–20].

З 226 осіб професорсько-викладацького складу, що працювали в Інституті перед 1941 роком, на жовтень 1944 р. залишилося 95, серед них 18 професорів, 13 доцентів та 64 асистенти і викладачі. В інституті бракувало 14 професорів і 3 доцентів, яких стратили гілерівці або загинули у 1941 році. Інші професори польського університету короткий час (1-2 роки) продовжували працювати. Перші роки оплата професорів була низькою, студентам давали також невисокі стипендії.

По закінченню Другої світової війни запроваджено процес репатріації українського, польського, німецького населення. Українців, які проживали в Польщі у Закерзонні – у Надсянні, на Лемківщині і Холмщині, переселяли до Галичини та в інші області України. Поляків і німців переселяли на територію Польщі та Східної Німеччини.

Польські професори медицини (10 осіб), викладачі та лаборанти (кілька десятків осіб) у 1944-46 рр. виїхали, переважно до нового польського університету в м. Вроцлав (колишній Бресляу). В Інституті виник брак науковців: докторів, кандидатів наук. Влада організувала приїзд до Львова на їхнє місце та на місце арештованих гітлерівцями вчених професорів і доцентів зі східних областей УРСР та з СРСР. Професор анатомії Ю. Марковскі виїхав (1944) до Польщі, незабаром його замінив проф. А. Любомудров з Росії (Іваново). Професор біології Р. Вейгль виїхав (1945) до Краківського університету, його замінив проф. М. Єфімов з Москви. Отоларинголог Т. Залевскі виїхав до Вроцлава (1944), незабаром його замінив С. Міхайловскі з Башкирії. Хірург А. Груца переїхав до Варшави (1944), його замінив Г. Скогогоренко (єврейського походження) з м. Душанбе. Професор гігієни З. Штойзінг виїхав (1945) до Вроцлава, замінив його професор білорус В. Мартинюк з Києва. Дерматолог Я. Ленартович виїхав (1946) до

Вроцлава, його замінив Т. Глухенький з м. Орджонікідзе. Патофізіолог Б. Гендош виїхав до Кракова (1945), його замінив Г. Пешковський із Сталінабада. Історик медицини В. Зембіцький виїхав до Кракова, потім до Вроцлава. Дерматолог Р. Лещинський і невропатолог Г. Гальбан виїхали в пенсійному віці. Залишився працювати в медичному інституті до кінця життя (1964) один поляк професор фармакогнозії Тадеуш Вільчиньскі.

Місця і посади арештованих у 1941 році польських професорів також зайняли прислані з СРСР науковці. Терапевт професор Ніколай Кевдін – росіянин, прибув (1945) з Туркменістану; терапевт Тимофій Глухенький прибув (1944) з Північної Осетії, хірург професор Георгій Караванов – росіянин, прибув (1944) з Харкова і т.д. Приїжджі радянські вчені формували свій науковий напрямок, запроваджували радянський спосіб розвитку науки і навчання студентів, викладали російською мовою, виховували співробітників і студентів у дусі комуністичної ідеології.

Лише педіатра Ф. Гроєра, який виїхав в Польщу (1946), замінив його учень українець доцент С. Коржинський. Після від'їзду до Москви Я. Парнаса (1943) кафедру біохімії згодом також очолив львівський українець Б. Собчук.

Обов'язки директора інституту спочатку виконував Тимофій Глухенький, заступником з навчальної роботи він взяв львів'янина П. Мельничука, видав накази про викладання українською мовою. 1-го жовтня 1944 року 1062 студенти лікувального і фармацевтичного факультетів почали навчальний рік. На 1-й курс лікувального факультету було зараховано 469 студентів. Після відпрацювання 3 роки за скеруванням молоді лікарі могли або залишатися, або переходити в іншу медичну установу в іншому населеному пункті.

Проте українізація інституту викликала невдоволення багатьох викладачів, які звернулися зі скаргами до Москви, і Т. Глухенького зняли з посади директора. Новим директором призначено Г.П. Скосогоренка (на 6 років), згорнула українізація інституту.

Разом з тим, після закінчення Другої світової війни Радянська влада посилила заходи жорстокої боротьби з «буржуазним націоналізмом» українського населення, яке часто сприяло формуванню УПА і боротьбі проти комуністичного поневолення. В УПА відійшли (1944) студенти медицини В. Манюх та О. Король; В. Ониськів допомагав УПА проводити санітарні курси.

Репресій НКВС зазнали висококваліфіковані лікарі, викладачі Львівського медичного інституту, багато їх арештовано, заслано в ГУЛАГ. В 1945 р. загинули в УПА асистент Антін Кольман,

Степан Олесницький. Арештовано фізіолога М. Ясеницьку (1945), у 1948 р. – доцентів: терапевта М. Лотовича, невропатолога-історика медицини Я. Бачинського, асистентів: інфекціоніста С. Кметика, з кафедри фармакогнозії П. Мельничука та ін. Проведено суд над терапевтом О. Барвінським, з кафедри фізіології вивезено аспіранта Б. Надрагу, засуджено В. Васильчишина.

У 1946 р. енкаведисти вбили студентів медицини Б. Ковалю та П. Городника. У 1948-1949 рр. зазнали репресій студенти А. Плюгавка, В. Лемеха, О. Зубрицька, Г. Бусол, С. Боровець та ін., понад 20 осіб. Вбито студентку, секретарку деканату Л. Верес. Після вбивства Я. Галана (1949) на деякий час арештували професорів Г. Ковтуновича і М. Туркевича, асистента М. Копистянського, лікарів Н. Левицьку, Я. Павловську, студентів І. Буланову, В. Васюту, В. Шелеста. Засуджено на 10 і 25 років студентів 2 курсу Я. Томчука (1950) та Ю. Лаб'яка (1951).

Західну Україну заповнили 30 тис. партійних працівників і 3500 спеціальних пропагандистів. Маса демобілізованих офіцерів залишилася на постійному проживанні в містах Західної України.

Автор статті вступив до Львівського медичного інституту у 1946 році, був свідком виключення і репресій щодо викладачів і студентів. Українською мовою читали автору лише Б. Собчук, М. Музика, С. Коржинський, І. Студзінський, Р. Барилляк і М. Дубовий. Деякі асистенти на цих кафедрах викладали лише російською мовою. У 1949 р. в медінституті працювали 174 приїжджі професори і викладачі та лише 64 «местных» (з довідки директора Скосогоренка до обкому партії). У 1951 році автора як активного члена Наукового студентського товариства зарахували в аспірантуру кафедри нормальної фізіології, захистив під керівництвом проф. Я.П. Склярова українською мовою кандидатську дисертацію (1955). За 13 років роботи асистентом і доцентом в Івано-Франківському медичному інституті зміг захистити (стало обов'язково російською мовою) докторську дисертацію (1968). Проте посади професора-фізіолога в медичних інститутах УРСР не зміг отримати, професорами-фізіологами були призначені партійними органами росіяни, євреї і інші члени партії. Інститути, як і інші вищі школи СРСР, надавали велике значення належності викладачів до комуністичної партії, студентів – до комсомолу. Більшість населення західного регіону України не проявляла інтересу до вступу в КПРС, на 23 тис. членів Львівської партійної організації у 1950 р. (роки сталінщини) лише 10% походило з місцевого населення.

У 50-х роках ХХ сторіччя, після смерті диктатора, коли після довгих років більшовицьких

репресій настав період хрущовської відлиги, у Львівському медичному інституті став відбуватися позитивний розвиток. Була відкрита „залізна завіса”, появилася більш правдива історія. З Сибіру поверталися до своїх домівок мільйони невинних політв'язнів. Інститут почав широко розбудовуватися, став елітним навчальним закладом серед медичних інститутів Радянського Союзу. Багато років інститутом керували директори росіяни Л. Кузьменко (13 років) і М. Даниленко (17 років).

Починаючи з 1961 року, медінститут здійснював навчання іноземних громадян з країн Європи, Азії, Африки та Америки. За 30 років підготовано біля 1500 лікарів і провізорів — іноземців, які стали успішно працювати у багатьох країнах світу.

За розпорядженням керівництва інституту в 60-х роках почато всесоюзні випуски (вважають, що це збіднювало генофонд галичан), з викладання на усіх кафедрах і клініках повністю витіснено українську мову та запроваджено російську мову. За рішенням партійного керівництва з Москви проводилася робота по комуністичному вихованню в інституті «советського народу» і недопущення українського патріотизму, частина викладачів і студентів цього не сприймали.

До кінця існування СРСР у Львівському медичному інституті число кафедр збільшилося до 74, у 80-ті роки відкрито 12 кафедр, працювало близько 90 професорів. Деяко збільшилося число професорів-галичан. В процесі 45 років науковці за існуючими правилами захищали кандидатські та докторські дисертації, деякі галичани вступали до партії. Професорами змогли стати місцеві хірурги Д. Макар, В. Чаплинський, М. Подільчак, В. Масляк, М. Павловський, Б. Білинський, М. Лоба, А. Гнатишак; терапевти — С. Мартинів, Ю. Децик, М. Панчишин, Є. Заремба (Волинь), Ю. Кияк, педіатри — С. Коржинський, С. Юсько; дитячий хірург В. Гроховський, фтизіатр Ю. Кулачковський, акушер-гінекологи — В. Лесюк і О. Созанський, отоларингологи — Р. Барилляк і О. Кіцера, дерматологи-венерологи — М. Дубовий і Ю. Туркевич, стоматологи — О. Коваль, Л. Луцик, Є. Гоцко, С. Кухта, фармаколог Р. Рудий, гігієніст І. Даценко (з Волині), біохіміки — Б. Собчук і М. Шлемкевич та ін., всього близько 40 осіб.

В період радянської влади професори місцевого, українського, походження становили біля третьої частини науковців інституту. В цей час на деяких кафедрах інституту ні одному викладачеві-галичанину — «местному» — не дали можливості захищатися та ставати професором. Це кафедри анатомії, патологічної анатомії, епідеміології, інфекційних хвороб, офтальмології, неврології, рентгенології і радіології, анестезіології і реаніма-

тології, гігієни харчування, комунальної гігієни, організації охорони здоров'я, філософії та ін. З кафедри нормальної фізіології, яку очолювали професори Я.П. Скларов (1952-1974), Є.М. Панасюк (1974-1999), тепер М.Р. Гжегоцький (з 1999), довелося вибути 10 (!) місцевим науковцям (М. Ясеницька — арештована, Є. Думін, В. Васильчишин, (арештований), Б. Надрага (висланий в Сибір), Я. Ганіткевич, І. Шостаковська, О. Назарчук, Н. Давосир, А. Мазурок (арештована), Є. Яремко).

Партійне керівництво і спецчастина НКВС не допустили до захисту докторської дисертації місцевих українців: рентгенолога Я. Криштальську, біолога З. Служинську, психіатра Р. Николина. Місцевого хірурга Ореста Фільца після захисту докторської дисертації 16 років не допускали до посади професора!

При розпаді Радянського Союзу у 1991 році проголошено суверенну незалежну державу Україну, Львівський медичний інститут увійшов у 7-й період діяльності [1;3;5;20]. Інститут, підпорядкований Міністерству охорони здоров'я України, із повністю збереженими радянськими кадрами, прийняв нову концепцію вищої медичної освіти, наближену до світових стандартів. Його перейменовано у Львівський медичний університет (1996), надано ім'я першого короля Галицько-Волинської держави Данила Галицького (1998). Пізніше (2003) указом Президента України надано статус національного (ЛНМУ). За результатами рейтингу університет увійшов до п'ятірки найкращих вищих шкіл України, прийнятий до Європейської та міжнародної асоціацій університетів. Медичний університет в Галичині нарешті став українським!

При перетворенні медичного інституту не допускалося ініціативи вчених і лікарів, лише пропозиції керівних органів, погоджені з вищими інстанціями. Влада реорганізувала вищі школи, через ректорат і вчену раду Львівського медичного інституту ліквідовано кафедри і викладання комуністичної ідеології, спецчастину і компартійне бюро (їх документи, зокрема про «сексотів», знищено), натомість відкрито гуманітарні кафедри, запроваджено принципи Болонської освіти. Викладачів комуністичних дисциплін залишено в інституті, їм довірено викладати гуманітарні дисципліни. Навчальний процес і роботу інституту вперше переведено повністю на українську мову, перестали враховувати належність співробітників і студентів до партій, стали підтримувати український патріотизм. Запроваджено систему виборів на довгий час деканів і ректора, за добром керівників вищими органами. В останні десятиліття університет знаходиться під керівництвом українців-реktorів, це професори хірург Михайло Павловський (1981-98) та фар-

мацевт Борис Зіменковський (від 1998 р.). Ними введено деякі університетські традиції та регалії.

При інституті відновлено українські організації – Українське лікарське товариство (проф. О. Кіцера), Товариство української мови – «Просвіта» (проф. П. Скокій), Лікарську комісію Наукового товариства Шевченка (проф. Я. Ганіткевич), «Рух» та ін. Налагоджено контакти з лікарями діаспори, з Українським лікарським товариством Північної Америки (УЛТПА).

ЛНМУ з часом розширився до 7 факультетів, запроваджено принципи Болонської освіти. Розвинута участь у зарубіжних і міжнародних конгресах, симпозіумах, конференціях. Число кафедр збільшено до 78, навчальних корпусів – до 14; в них стали працювати 108 професорів, 124 докторів наук (1), створено Інститут клінічної патології (очолює акад. Д.Д. Зербіно). При кафедрі філософії та економіки вперше в Україні відкрито (1998) кабінет біоетики і започатковано її викладання, в елективному порядку читається християнська етика (сестра Діогена-Терешкевич, магістр релігійних наук). Число науково-педагогічних працівників становить близько 1200 осіб.

Науковці виконують біля 60 науково-дослідних тем у різних актуальних напрямках медицини. Біля 300 викладачів готують за радянською системою кандидатську або докторську дисертації, працює 5 спеціалізованих вчених рад по захисту дисертацій. Щороку захищають 5-7 докторських і 35-40 кандидатських дисертацій.

В університеті навчається понад 5000 студентів. Біля половини студентів приймається на оплачуване навчання. Студенти з добрими оцінками дістають невисокі стипендії. Близько 1000 осіб отримуть щорічно дипломи лікарів, провізорів і медсестер. Випуск 2009 року становив 446 лікарів, 240 лікарів-стоматологів, 254 провізори. Випускники лише частково отримують скерування на роботу. Навчаються в університеті або спеціалізуються понад 1000 іноземців із 44 країн. З 1997 розпочато навчання іноземних студентів англійською мовою. У 2012 році випущено 989 лікарів і провізорів, серед них 129 молодих фахівців з 20 держав чотирьох континентів світу.

Університет співпрацює в галузі науки і освіти з 10 медичними університетами і центрами Європи і Північної Америки. Зросла участь науковців у зарубіжних і міжнародних конгресах, симпозіумах, конференціях. 35 іноземних вчених обрано почесними докторами університету.

На початку розбудови незалежної України біля десяти галичан, активних учасників національного відродження, членів УЛТ, дійсних членів НТШ, стали професорами. За 20 років незалежності України професорами – завідува-

чами кафедр і клінік призначено понад 15 науковців-галичан, українців. Це хірург Я. Яцкевич, терапевт О. Абрагамович, педіатри О. Гнатейко і Ю. Коржинський, акушер-гінеколог О. Винницький, отоларинголог М. Крук, фтизіатр І. Ільницький, невролог С. Пшик, уролог Ю. Борис, психіатри І. Влох і О. Фільц, гістолог О. Луцик, патофізіолог М. Бідюк, стоматологи Т. Заболотний і Ю. Вовк та ін. Проте і за України не допустили до повернення на кафедру нормальної фізіології місцевого професора Я. Ганіткевича. Кількість професорів-завідувачів кафедр місцевого українського походження становить лише біля третини, подібно як в періоди радянської влади.

Оплата професорів і викладачів у 1990-х роках досягала кілька десятків мільйонів девальвованих грошей, із запровадженням гривні стала в 10 разів вища за радянський період (біля 5000 грн), але в середньому в 10-20 разів нижча від європейської. Це становить значні труднощі, оскільки вартість багатьох товарів і послуг зросла в 20 – 40 – 60 і більше разів; ціни на ліки, продукти, деякі товари, транспорт, квартири та ін. наближаються до європейських, а інколи їх перевищують. Оплата місяця навчання на платному відділі значно перевищує середню місячну зарплату лікаря.

Складні проблеми викликає глибоко поширена в державі загальна корупція, якої немає в розвинутих країнах, в Білорусії, Грузії та ін. (В 1-3 і 5-й періоди в державах і в університеті не траплялися прояви корупції). Із ЛНМУ за хабарництво звільнено 7 викладачів (2006, 2011), обговорюються питання корупції за наслідками анонімних анкет.

Досі не встановлено пам'ятних знаків вбитим і репресованим сталінським НКВС та гітлерівським гестапо викладачам і студентам університету (крім встановленого сім'єю Є. Струка). Майже повністю перестали діяти в університеті громадсько-політичні організації.

На відміну від європейських університетів у ЛНМУ залишено впроваджені тоталітарним комуністичним режимом зміни – ліквідацію університетської автономії і самоврядування, центральне і місцеве управління університетами [21], введення до складу Вченої ради (професорів) університету біля 25% співробітників без наукового ступеня і студентів. Не відновлено кафедри історії медицини, університетських правил незалежних виборів деканів і ректорів професорами на короткий час. Залишено (як в усіх медичних інститутах України) запроваджений комуністичним режимом науковий ступінь кандидата наук, який зберігається лише в Російській Фелерації, деякий час був у Польщі (1951-1958). Після захисту

дисертації в університеті дипломи продовжує видавати ВАК в столиці України.

Поступово в університет стали включати європейські звання – вищу освіту рівня бакалавра або рівня магістра. Тепер влада готує проект закону, за яким впроваджений в СРСР науковий ступінь кандидата наук не буде відмінним, лише переіменованим. Випускникам після захисту дисертації кандидата наук буде присуджуватися третій ступінь «Доктора філософії» із зазначенням наукової спеціальності, наприклад «Доктор філософії з медицини за спеціальністю «Хірургія». Ця реформа наслідуює проект змін вищої освіти в Російській Федерації. На жаль, науковці університетів України і Європи не залучені широко до обговорення проектів повернення в Україні європейських наукових ступенів (та автономії університетів).

Адже при запровадженні в СРСР двох наукових ступенів – кандидата і доктора наук – на підготовку професора з медицини затрачалось

багато більше років [22]. До настання комуністичного режиму середній вік 64 докторів медицини становив 30 років, у Київському університеті – 26 років. Після запровадження двох наукових ступенів середній вік докторів медичних наук у 1936-2004 рр. становив уже 46 років – підвищено його на 16-20 років! На підготовку кандидатської дисертації тратили в середньому 8 років, для докторської – 12 років, разом на здобуття двох наукових ступенів потрібно було в середньому 20 років, в 4 рази більше (!) ніж в Європі. Отже при зміні лише назви кандидатської дисертації може залишатися в Україні (як в Росії) відмінний від європейських університетів порядок наукових ступенів, що вимагає багато більшої затрати часу від докторів наук.

На жаль, продовжує діяти спадщина тоталітарного режиму, соціальні і громадські процеси в державі України за 21 рік ще не привели до повного повернення університетів до традицій минулих століть, до європейських норм.

Список літератури

1. *Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького*. Довідник 2009. «Наутілус». 2009. – 409 с. (Віхи історії університету, с.16-24)
2. *Finkel Ludwik, Dr., Starzycki Stanislaw, Dr.* // *Historia Uniwersytetu Lwowkiego*. Lwow, 1894.
3. *Зіменковський Б. М. Гжегоцький, О. Луцик*. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1785 – 2009. Львів, 2009. – 452 с.
4. *Львівський державний медичний інститут*. 210-річчю відкриття, 100-річчю відновлення медичного факультету у Львові присвячується. Львів, 1994. – 328 с.
5. *Маркович Всеволод*. Короткі нариси до історії Львівського медичного національного університету імені Данила Галицького // *Український інформаційний бюлетень здоров'я*, 2005, № 1, 2, 3, 4.
6. *Пам'ять не згасне*. До 70-річчя трагічної загибелі українського вченого Адама Соловія // *Народне здоров'я*. 2011. № 12 (273).
7. *Zwoydzia Wlodzimierz*. Historia wydzialu lekarskiego uniwersytetu Lwowkiego // *Archiwum historii medycyny*. Warszawa, 1964-65.
8. *Ziembicki Witold*. Zakiad historii medycyny we Lwowie. Kronika lat 1942-1944 // *Archiwum historii medycyny* – 1991. № 44/ 2. S.289 – 215.
9. *Осінчук Р.* // *Медичний світ Львова (1883-1939); Німецька окупація Західної України (1941-1944); Медичний факультет Українського таємного університету у Львові (1920-1924 рр.)* // *Лікарський збірник*. Нова серія. Т.ІV. Львів - Нью-Йорк, 1996.
10. *Мудрий В.* Змагання за українські університети в Галичині. – Львів; Нью-Йорк, 1999. –129 с.
11. *Шапиро И.Я.* Очерки по истории Львовского медицинского института. Львів, 1959. – 227 с.
12. *Ганіткевич Ярослав* // *Мар'ян Панчишин – видатний лікар, педагог, вчений і суспільно-політичний діяч Західної України* // *Українські лікарі-вчені першої половини ХХ століття та їхні наукові школи*. Львів, 2002. – С. 338-370.
13. *Albert Zygmunt*. Każc profesoryw lwowskich – lipiec 1941. Studia oraz relacje i dokumenty zebrane i opracowane przez Zygmunta Alberta // *Wroclaw*, 1989.
14. *Ганіткевич Я.В.* Трагедія групи львівських професорів у 1941 році (до 70-ї річниці страти вчених) // *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я*. 2011. № 3. С.85-96.
15. *Кубійович Володимир*. Українці в Генеральній Губернії 1939-1941. Чикаго. 1975.
16. *Стецьків Євген, д-р*. Медичні студії у Львові в роки Другої світової війни (1939-1944 рр.) // *Народне здоров'я*. 2009. № 11-12 (248-249).
17. *Cieszynski Tomasz*, Dziaialnoñż wydzialu lekarskiego UJK we Lwowie w czasie wojny ñwiatowej od wrzeñnia 1939 do sierpnia 1944 roku // *Archiwum historii i filozofii medycyny*. 1995. T. 58. № 2. S. 141-149.
18. *Очерки истории высшего медицинского образования и научных школ в Украине*. Киев. 1965.
19. *Крыштопа В.П.* Высшее медицинское образование в Украинской ССР. Киев, 1985.
20. *Ганіткевич Ярослав*. Історія української медицини в датах та іменах. Львів, 2004. 365 с.
21. *Ганіткевич Я.В.* Чи будуть в Україні європейська автономія та самоврядування університетів? // *Економічний часопис – XXI*. – 2005. – Ч. 5-6. – с. 50-54.
22. *Ганіткевич Я.В.* Наукові ступені в Україні: історія і проблеми // *Світогляд*, 2006, № 2. с.46-56.

ИСТОРИЧЕСКИЕ ПЕРИОДЫ ЛЬВОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ ДАНИЛА ГАЛИЦКОГО

Я.В. Ганиткевич (Львов)

В статье описывается 7 периодов истории Львовского медицинского факультета/института / курсов/ института/университета при власти Австро-Венгрии, Польши, СССР, Германии, снова СССР, независимой Украины. Представлены наличие в нем известных в Европе и в Украине ученых-профессоров, научные достижения, положение украинских преподавателей и студентов, данные об их репрессии. Описано подготовку ученых-галичан, состояние университетской автономии, научные степени, язык преподавания, материальное положение.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Львов, медицинский университет, история университета.

HISTORICAL PERIODS OF DANYLO HALYTSKY NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY IN LVIV

Ya.V. Hanitkevych (Lviv)

This article describes the seven periods of history of the medical faculty/institute/courses/Institute /University of Austro-Hungary, Poland, the USSR, Germany, the Soviet Union again, independent Ukraine. Presented of a well-known in Europe and Ukraine scientists and professors, academic achievement, the position of Ukrainian teachers and students, information about their repression. Has been describ the preparation of scientists of Halychyna, state university autonomy, academic degrees, language teaching, material condition.

KEY WORDS: Lviv Medical University, History of the University.

Рецензент: д. мед. н., проф. О.М. Голяченко